

EUROOPA KOHTU OTSUS
17. detsember 1998*

Apellatsioonkaebus – Vastuvõetavus – Menetluse kestus – Uurimistoimingud –
Juurdepääs toimikule – Konkurents –
Kokkulepped, otsused ja kooskõlastatud tegevus – Trahvid

Kohtuasjas C-185/95 P,

Baustahlgewebe GmbH, Saksa õiguse alusel asutatud äriühing, asukoht Gelsenkirchen (Saksamaa), esindajad: *Rechtsanwalt* Joachim Sedemund ja *Rechtsanwalt* Frank Montag, Köln, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, advokaadibüroo Aloyse May, 31 Grand-rue,

apellatsioonkaebuse esitaja,

mille esemeks on apellatsioonkaebus Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu (esimene koda) 6. aprilli 1995. aasta otsuse peale kohtuasjas T-145/89: *Baustahlgewebe vs. komisjon* (EKL 1995, lk II-987),

ja teine menetluspool on:

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: alguses õigustalituse ametnik Bernd Langeheine, seejärel õigustalituse ametnik Paul Nemitz, keda abistas advokaat Alexander Böhlke, Brüssel, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o õigustalituse ametnik Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

EUROOPA KOHUS

koosseisus: president G. C. Rodríguez Iglesias, kodade esimehed J.-P. Puissechet ja G. Hirsch, kohtunikud G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, D. A. O. Edward, H. Ragnemalm (ettekandja), L. Sevón, M. Wathelet, R. Schintgen ja K. M. Ioannou,

kohtujurist: P. Léger,

kohtusekretär: vanemametnik H. A. Rühl,

võttes arvesse kohtuistungil ettekannet,

olles 4. novembri 1997. aasta kohtuistungil ära kuulanud poolte kohtukõned,

olles 3. veebruari 1998. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

---

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

- 1 14. juunil 1995. aastal Euroopa Kohtu kantseleisse saabunud avaldusega esitas Baustahlgewebe GmbH Euroopa Kohtu põhikirja artikli 49 kohaselt apellatsioonkaebuse Esimese Astme Kohtu 6. aprilli 1995. aasta otsuse peale kohtuasjas T-145/89: Baustahlgewebe GmbH vs. komisjon (EKL 1995, lk II-987) (edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus”), millega Esimese Astme Kohus tühistas osaliselt komisjoni 2. augusti 1989. aasta otsuse 89/515/EMÜ EMÜ asutamislepingu artikli 85 kohaldamise menetluse kohta (IV/31.553 – keevitatud terasvõrgud) (EÜT 1989, L 260, lk 1, edaspidi „otsus”) artikli 1, kehtestas komisjoni poolt Baustahlgewebele määratud trahvi summaks kolm miljonit eküüd, jättis hagi ülejäänud osas rahuldamata ning mõistis apellatsioonkaebuse esitajalt välja tema enda kohtukulud ja ühe kolmandiku komisjoni kohtukuludest.

Hagi aluseks olevad asjaolud ja Esimese Astme Kohtu otsus

- 2 Vaidlustatud kohtuotsusest ilmneb, et alates 1980. aastast oli keevitatud terasvõrkude sektoris Saksamaa, Prantsusmaa ja Beneluxi turgudel sõlmitud hulk kokkuleppeid ja osaleti kooskõlastatud tegevuses. Asjaomane toode on peaaegu kõigis raudbetoonehituse valdkondades kasutatav monteeritav sarrus, mis on valmistatud külmtõmmatud siledatest või perioodprofiiliga terastraatidest, mis keevitatakse võrgu moodustamiseks kõigis ristumiskohtades kokku.
- 3 Keevitatud terasvõrkusid on mitut tüüpi, muu hulgas standardvõrk, Lettermatte ehk poolstandardne kataloogivõrk, Listenmatte ehk kataloogivõrk ja tellimusel valmistatav võrk.
- 4 Bundeskartellamt (föderaalne kartelliamet) andis 31. mail 1983. aastal loa moodustada Saksamaa turu jaoks Saksa keevitatud terasvõrgu tootjate struktuurikriisi kartell; pärast loa kehtivusaja ühekordset pikendamist lõpetas kartell 1988. aastal tegevuse. Kartelli eesmärk oli vähendada tootmisvõimsust; samuti nägi kartell ette tarnekvoodid ja kehtestas hinnad – seda lubati siiski vaid kartelli kahel esimesel tegevusaastal. Bundeskartellamt teavitas 1983. aastal komisjoni selle struktuurikriisi kartelli loomisest.
- 5 Komisjoni ametnikud, kes tegutsesid nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17, esimene määrus asutamislepingu artiklite 85 ja 86 rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3), artikli 14 lõike 3 alusel, viisid 6. ja 7. novembril 1985. aastal ette hoiatamata läbi uurimise korraga järgmise seitsme ettevõtte ja kahe ühenduse ruumides: Tréfilunion SA, Sotralentz SA, Tréfilarmet Luxembourg/Saarbrücken SARL, Ferriere Nord SpA (Pittini), Baustahlgewebe GmbH, Thibo Draad- en Bouwstaalprodukten BV (Thibodraad), NV Bekaert, Syndicat National du Tréfilage d'Acier (STA) ja Fachverband Betonstahlmatten eV; 4. ja 5. detsembril 1985. aastal viisid nad läbi uurimise järgmiste ettevõtete ruumides: ILRO SpA, GB Martinelli, NV Usines Gustave Boël (Afdeling Trébos), Tréfileries de Fontaine-l'Évêque (TFE), Frère-Bourgeois Commerciale SA (FBC), Van Merksteijn Staalbouw BV ja ZND Bouwstaal BV.
- 6 Selle uurimise käigus leitud tõendite ja määruse nr 17 artikli 11 alusel saadud teabe põhjal leidis komisjon, et kõnealused tootjad olid aastatel 1980–1985 rikkunud asutamislepingu artiklit 85, sõlmides hulga kokkuleppeid keevitatud terasvõrgu tarnekvootide ja hindade kohta või viies läbi nendega seotud kooskõlastatud tegevust. Komisjon algatas määruse

nr 17 artikli 3 lõike 1 kohase menetluse, saatis 12. märtsil 1987. aastal asjaomastele ettevõtjatele vastuväiteteatise ja need vastasid sellele. Nende esindajad kuulati ära 23. ja 24. novembril 1987. aastal.

- 7 Selle menetluse lõpus võttis komisjon vastu otsuse, milles määras neljateistkümnele keevitatud terasvõrgu tootjale asutamislepingu artikli 85 lõike 1 rikkumise eest trahvi. Otsuse punktist 22 selgub, et konkurentsipiirangud tulenesid mitmest kokkuleppest ja/või kooskõlastatud tegevusest, millega kehtestati hinnad ja tarnekvoodid ning jagati ära keevitatud terasvõrgu turud. Need kokkulepped käsitlesid otsuse kohaselt ühisturu eri osasid (Prantsusmaa, Saksamaa või Beneluxi turgu), kuid mõjutasid liikmesriikidevahelist kaubandust, sest neis osalesid mitmes liikmesriigis asutatud ettevõtjad.
- 8 Mis puudutab Esimese Astme Kohtule esitatud hagi aluseks olevaid asjaolusid, ilmneb vaidlustatud kohtuotsusest, et otsuses heideti apellatsioonkaebuse esitajale ette:

Saksamaa turul:

– osalemist Prantsuse ettevõtjaga Tréfilunion sõlmitud kokkulepetes, mis käsitlesid vastastikust pääsu Saksamaa ja Prantsusmaa turule. Need kokkulepped sõlmisid väidetavalt 7. juunil 1985. aastal toimunud vestluse käigus apellatsioonkaebuse esitaja direktor hr Müller, kes oli struktuurikriisi kartelli seaduslik esindaja ja Fachverband Betonstahlmatteni president, ning Tréfilunioni direktor ja Association Française Technique pour le Développement de l'Emploi des Treillis Soudés' (ADETS) president hr Marie. Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 63 tõdes Esimese Astme Kohus, et otsuses (punkt 140) sedastati, et apellatsioonkaebuse esitaja oli läbi viinud Tréfilunioniga kooskõlastatud üldist tegevust, mille eesmärk oli piirata nende toodete vastastikust pääsu Saksamaa ja Prantsusmaa turule (vt otsuse punkte 135–143 ja punkti 176 ning vaidlustatud kohtuotsuse punkte 59–68);

– osalemist Saksamaa turgu käsitlevates kokkulepetes, mille eesmärk oli esiteks reguleerida Beneluxi tootjate toodete eksporti Saksamaale ja teiseks järgida Saksamaa turul kehtivaid hindasid (vt otsuse punkte 147, 178 ja 182 ning vaidlustatud kohtuotsuse punkte 83–94);

– kahe tarnelepingu sõlmimist 24. novembril 1976. aastal ja 22. märtsil 1982. aastal Bouwstaal Roermond BVga (hiljem Tréfilarbeid Bouwstaal Roermond) ja Arbed SA afdeling Nederlandiga, soovides piirata või reguleerida toodete importi Saksamaale. Nende lepingutega sai apellatsioonkaebuse esitaja õiguse Roermondi tehases toodetud keevitatud terasvõrgu teatud aastamahu ainumüügiks Saksamaal hinnaga, mis tuli kehtestada kindlaksmääratud kriteeriumide kohaselt. Brouwstaal Roermond BV ja Arbed SA afdeling Nederland kohustusid nende lepingute kehtivuse ajal tooteid Saksamaale otseselt ega kaudselt mitte tarnima. Otsuses tõdetakse, et ainuõiguslikud turustuskokkulepped ei vastanud komisjoni 22. märtsi 1967. aasta määruses nr 67/67/EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 3 kohaldamise kohta ainuõigusliku turustuskokkuleppe liikide suhtes (EÜT 1967, 57, lk 849) kehtestatud tingimustele, vähemalt alates vastastikusest Saksamaa ja Beneluxi turule pääsu käsitlevate kokkulepete sõlmimisest. Sellest kuupäevast alates tuli neid kokkuleppeid pidada osaks turu jagamist käsitlevast kõikehõlmavast kokkuleppest (vt otsuse punkte 148 ja 189 ning vaidlustatud kohtuotsuse punkte 95–109);

– osalemist Tréfiljarbediga sõlmitud kokkuleppes, millega peatati keevitatud terasvõrgu taassissevedu St Ingberti tehast Luksemburgi kaudu Saksamaale (vt otsuse punkte 152 ja 180 ning vaidlustatud kohtuotsuse punkte 110–122);

Beneluxi turul:

– osalemist Beneluxi riikidesse eksportivate Saksamaa tootjate ja teiste Beneluxi riikides müüvate tootjate kokkulepetes, mis käsitlesid Beneluxi turul kehtestatud hindade järgimist. Otsuse kohaselt otsustati need kokkulepped sõlmida Bredas ja Bunnikis 1982. aasta augustist 1985. aasta novembrini peetud koosolekutel. Otsuses heidetakse apellatsioonkaebuse esitajale ette ka osalemist ühelt poolt Saksamaa tootjatega ja teiselt poolt Beneluxi tootjatega (nn Breda klubi) sõlmitud kokkulepetes, millega kohaldati koguselisi piiranguid Belgiasse ja Madalmaadesse eksporditavate Saksamaa toodete suhtes ning avaldati mõningate Saksamaa tootjate ekspordimäärad Belgia ja Madalmaade grupele (vt otsuse punkti 78 alapunkti b, punkte 163, 168 ja 171 ning vaidlustatud kohtuotsuse punkte 123–138).

9 Otsuse resolutiivosa on järgmine:

„Artikkel 1

Tréfilunion SA, Société Métallurgique de Normandie (SMN), Chiers-Châtillon-Gorcy (Tecnor), Société de Treillis et Panneaux Soudés, Sotralentz SA, Tréfiljarbed SA või täpsemalt Tréfiljarbed Luxembourg/Saarbrücken SARL, Tréfileries Fontaine l'Évêque, Frère-Bourgeois Commerciale SA (praegu Steelinter SA), NV Usines Gustave Boël, Afdeling Trébos, Thibo Draad- en Bouwstaalprodukten BV (praegu Thibo Bouwstaal BV), Van Merksteijn Staalbouw BV, ZND Bouwstaal BV, Baustahlgewebe GmbH, ILRO SpA, Ferriere Nord SpA (Pittini) ja GB Martinelli fu GB Metallurgica SpA on rikkunud EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõiget 1, osaledes 27. maist 1980 kuni 5. novembrini 1985 ühel või mitmel juhul ühes või mitmes kokkuleppes või kooskõlastatud tegevuses (edaspidi „kokkulepped”), millega kehtestati müügihinnad, piirati müüki, jagati turud ja võeti meetmed, mille eesmärk on rakendada kõnealuseid kokkuleppeid ja jälgida nende rakendamist.

Artikkel 2

Artiklis 1 nimetatud ettevõtjad, kes tegutsevad ühenduses jätkuvalt keevitatud terasvõrgu sektoris, peavad need rikkumised otsekohe lõpetama (kui nad ei ole seda juba teinud) ning hoiduma edaspidi oma keevitatud terasvõrguga seotud tegevuses igasugusest kokkuleppes või kooskõlastatud tegevusest, millel võib olla sama või samasugune eesmärk või tagajärg.

Artikkel 3

Allnimetatud ettevõtetele määratakse artiklis 1 tuvastatud rikkumiste eest järgmised trahvid:

1. Tréfilunion SA (TU): trahv 1 375 000 eküüd;

2. Société Métallurgique de Normandie (SMN): trahv 50 000 eküüd;

3. Société des Treillis et Panneaux Soudés (STPS): trahv 150 000 ek ud;
4. Sotralentz SA: trahv 228 000 ek ud;
5. Tr filarbed Luxembourg/Saarbrücken SARL: trahv 1 143 000 ek ud;
6. Steelinter SA: trahv 315 000 ek ud;
7. NV Usines Gustave Bo l, Afdeling Trébos: trahv 550 000 ek ud;
8. Thibo Bouwstaal BV: trahv 420 000 ek ud;
9. Van Merksteijn Staalbouw BV: trahv 375 000 ek ud;
10. ZND Bouwstaal BV: trahv 42 000 ek ud;
11. Baustahlgewebe GmbH (BStG): trahv 4 500 000 ek ud;
12. ILRO SpA: trahv 13 000 ek ud;
13. Ferriere Nord SpA (Pittini): trahv 320 000 ek ud;
14. GB Martinelli fu GB Metallurgica SpA: trahv 20 000 ek ud.

[...]” [Siin ja edaspidi on osundatud otsust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

- 10 Seetõttu esitas apellatsioonkaebuse esitaja hagiavalduse, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 20. oktoobril 1989. aastal, paludes tühistada otsus ja teise võimalusena vähendada trahvi, ning mõista kohtukulud välja komisjonilt. Nõukogu 24. oktoobri 1988. aasta otsuse 88/591/EST , EMÜ, Euratom Euroopa  henduste esimese astme kohtu asutamise kohta (EÜT 1988, L 319, lk 1; ELT eriväljaanne 01/01, lk 181) artikli 14 alusel suunas Euroopa Kohus 15. novembri 1989. aasta m arustega kõnealuse kohtuasja ja kümme muud sama otsust käsitlevat kohtuasja Esimese Astme Kohtule.
- 11 Need hagid registreeriti kohtuasjadena T-141/89 kuni T-145/89 ja T-147/89 kuni T-152/89. Et nimetatud kohtuasjad on seotud, liitis Esimese Astme Kohus need 13. oktoobri 1992. aasta m arusega kodukorra artikli 50 kohaselt suulise menetluse huvides. Käesolevas apellatsioonimenetluses k sitletava kohtuasja kirjalik menetlus Esimese Astme Kohtus lõppes 5. juulil 1990. aastal. 16. veebruaril 1993. aastal otsustas Esimese Astme Kohtu esimene koda ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal avada suulise menetluse ja paluda pooltel enne kohtuistungit vastata teatud küsimustele kirjalikult. 18. mail 1993. aastal teavitati pooli kohtuistungis ettekandest ning poolte kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu küsimustele kuulati ära 14.–18. juunini 1993. aastal toimunud kohtuistungil. Esimese Astme Kohus tegi otsuse 6. aprillil 1995. aastal.
- 12 Vaidlustatud kohtuotsuses sedastas Esimese Astme Kohus, et võttes arvesse seda, et apellatsioonkaebuse esitaja ei osalenud Tréfilunioniga sõlmitud kokkuleppes eesmärgiga allutada nende tulevane eksport kvootidele, ning seda, et ta ei osalenud Sotralentziga sõlmitud kokkuleppes, mis puudutas kvootide kehtestamist viimatinimetatu Saksamaa turule eksporditavate toodete suhtes, ning võttes arvesse kergendavaid asjaolusid seoses apellatsioonkaebuse esitaja ja Tr filarbedi kokkuleppega, mis käsitleb St. Ingbertist

Saksamaale toimuva taassisseveo lõpetamist, tuleb otsuse artikkel 1 osaliselt tühistada ja vähendada apellatsioonkaebuse esitajale määratud 4,5 miljoni eküü suurust trahvi kolme miljoni eküüni. Esimese Astme Kohus jättis hagi ülejäänud osas rahuldamata ning mõistis apellatsioonkaebuse esitajalt välja tema enda kohtukulud ja ühe kolmandiku komisjoni kohtukuludest.

Apellatsioonkaebus

- 13 Apellatsioonkaebuse esitaja palub oma apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:
  - tühistada vaidlustatud kohtuotsus selles osas, milles määratakse apellatsioonkaebuse esitajale kolme miljoni eküü suurune trahv, jäetakse tema hagi rahuldamata ning mõistetakse temalt välja tema enda kohtukulud ja üks kolmandik komisjoni kohtukuludest, ning tunnistada menetlus lõpenuks;
  - teise võimalusena tühistada vaidlustatud kohtuotsus ja saata kohtuasi uueks läbivaatamiseks Esimese Astme Kohtusse tagasi;
  - tühistada otsuse artiklid 1, 2 ja 3 niivõrd, kui neis käsitletakse apellatsioonkaebuse esitajat, ja niivõrd, kui neid vaidlustatud kohtuotsusega ei tühistatud;
  - teise võimalusena vähendada trahvi mõistliku summani;
  - mõista komisjonilt välja esimese astme ja apellatsioonimenetluse kohtukulud.
- 14 Komisjon palub, et Euroopa Kohus jätaks apellatsioonkaebuse rahuldamata ja mõistaks kohtukulud välja apellatsioonkaebuse esitajalt.
- 15 Oma apellatsioonkaebuse toetuseks väidab apellatsioonkaebuse esitaja, et kuna menetlus kestis liiga kaua, rikkus Esimese Astme Kohus tema õigust asja arutamisele mõistliku aja jooksul, nagu 4. novembri 1950. aasta inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „inimõiguste konventsioon”) artikli 6 lõikes 1 on sätestatud, samuti rikkus ta viivitamatuse üldpõhimõtet, sest tegi oma otsuse 22 kuud pärast suulise menetluse lõppu. Peale selle kohaldas Esimese Astme Kohus tõendite hindamisel vale hindamiskriteeriumi, jättes kontrollimata, kas komisjoni nimetatud asjaolusid võidi selgitada teisiti kui piirava kokkuleppe olemasoluga, ning keeldus uurimast apellatsioonkaebuse esitaja antud tõendeid. Seda tehes rikkus Esimese Astme Kohus tõendite kogumise suhtes kohaldatavaid põhimõtteid. Lisaks rikkus Esimese Astme Kohus kaitseõigusi, sest jättis rahuldamata apellatsioonkaebuse esitaja taotluse, et komisjoni kohustataks andma talle võimaluse tutvuda kõigi haldusmenetluse dokumentidega ja teatavate Saksamaa struktuurikriisi kartelli käsitlevate dokumentidega.
- 16 Apellatsioonkaebuse esitaja väidab ka, et seoses asjaomase turu määratlemise ja väidetavate piiravate kokkulepetega
  - mis sõlmiti apellatsioonkaebuse esitaja ja Tréfilunioni vahel vastastikuse pääsu kohta Saksamaa ja Prantsusmaa turule,
  - mis sõlmiti Beneluxi tootjatega Saksamaa turu kohta ja

– mis puudutasid Beneluxi turul kohaldatavaid kvoote ja hindu,

rikkus Esimese Astme Kohus asutamislepingu artikli 85 lõiget 1, sest ta ei esitanud nõuetekohaselt põhjendusi ja/või kirjeldas asjaolusid valesti. Lisaks ei täitnud Esimese Astme Kohus määruse nr 67/67 kohaldamise tingimusi seoses nende ainuõiguslike turustuskokkulepetega, mille apellatsioonkaebuse esitaja sõlmis Bouwstaal Roermond BVga ja Arbed SA afdeling Nederlandiga.

- 17 Lõpuks väidab apellatsioonkaebuse esitaja, et Esimese Astme Kohus rikkus trahvide määramisel määruse nr 17 artiklit 15.
- 18 Kõigepealt tuleb võimaliku menetlusnormide rikkumise kohta märkida, et EÜ asutamislepingu artikli 168a ja Euroopa Ühenduste Kohtu põhikirja artikli 51 esimese lõigu kohaselt saab edasi kaevata ainult õigusküsimustes. Viimatinimetatud sätte kohaselt võib apellatsioonkaebuse aluseks olla üksnes Esimese Astme Kohtu pädevuse puudumine, apellatsioonkaebuse esitaja huve kahjustav menetlusnormi rikkumine või ühenduse õiguse rikkumine Esimese Astme Kohtu poolt.
- 19 Seetõttu on Euroopa Kohus pädev kontrollima, kas apellatsioonkaebuse esitaja huve kahjustav menetlusnormi rikkumine pandi toime Esimese Astme Kohtus, ning Euroopa Kohus peab veenduma, et on järgitud tõendamiskohustuse ja tõendite kogumise suhtes kehtivaid ühenduse õiguse ja kodukorra üldisi põhimõtteid (vt eelkõige 17. septembri 1996. aasta määrust kohtuasjas C-19/95 P: *San Marco vs. komisjon*, EKL 1996, lk I-4435, punkt 40).
- 20 Tuleb märkida, et inimõiguste konventsiooni artikli 6 lõikes 1 on sätestatud, et igal inimesel on oma tsiviilõiguste ja -kohustuste või temale esitatud kriminaalsüüdistuse üle otsustamise korral õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus, seaduse alusel moodustatud õigusemõistmise volitustega institutsioonis.
- 21 Seda põhiõigustest ajendatud ühenduse õiguse üldist põhimõtet, mille kohaselt on igal inimesel õigus asja õiglasele arutamisele (vt eelkõige 28. märtsi 1996. aasta arvamust 2/94, EKL 1996, lk I-1759, punkt 33, ja 29. mai 1997. aasta otsust kohtuasjas C-299/95: *Kremzow*, EKL 1997, lk I-2629, punkt 14) ja eelkõige õigus asja arutamisele mõistliku aja jooksul, kohaldatakse nende menetluste raames, mis on algatatud komisjoni otsuse peale, milles määratakse ettevõtjale konkurentsioiguse rikkumise eest trahvid.
- 22 Seetõttu peab Euroopa Kohus apellatsioonimenetluses uurima väiteid, mis käsitlevad Esimese Astme Kohtus toimunud menetlust.
- 23 Mis puudutab asjaolude väidetavalt ebaõiget uurimist, ilmneb asutamislepingu artiklist 168a ja Euroopa Kohtu põhikirja artikli 51 esimesest lõigust, et ainult Esimese Astme Kohus on pädev asjaolusid tuvastama, välja arvatud juhul, kui tema järelduste sisuline ebatäpsus tuleneks talle esitatud dokumentidest, ja teiseks neid asjaolusid hindama. Kui Esimese Astme Kohus on asjaolud tuvastanud või neid hinnanud, on Euroopa Kohtul asutamislepingu artikli 168a alusel pädevus teostada järelevalvet nende asjaolude õigusliku kvalifitseerimise ja Esimese Astme Kohtu selle alusel tehtud õiguslike järelduste üle (vt eelkõige eespool viidatud määrust kohtuasjas *San Marco vs. komisjon*, punkt 39).

- 24 Seega ei ole Euroopa Kohus pädev tuvastama faktilisi asjaolusid ega põhimõtteliselt uurima tõendeid, millele Esimese Astme Kohus tugines nende asjaolude toetuseks. Kui tõendid on saadud nõuetekohaselt ning tõendamiskohustuse ja tõendite kogumise osas on järgitud õiguse üldisi põhimõtteid ja menetluskorda, peab üksnes Esimese Astme Kohus talle esitatud tõendite väärtust hindama (vt eelkõige eespool viidatud määrust kohtuasjas *San Marco vs. komisjon*, punkt 40). Niisugune hindamine ei kujuta endast seega Euroopa Kohtu kontrollile allutatud õiguslikku küsimust, välja arvatud juhul, kui kõnealuseid tõendeid on moonutatud (vt 2. märtsi 1994. aasta otsust kohtuasjas C-53/92 P: *Hilti vs. komisjon*, EKL 1994, lk I-667, punkt 42).
- 25 Küsimus, kas Esimese Astme Kohtu otsuse põhjendused on omavahel vastuolus või ebapiisavad, on siiski õigusküsimus, mis on kohtulikult kontrollitav apellatsioonkaebuse raames (vt eelkõige 1. oktoobri 1991. aasta otsust kohtuasjas C-283/90 P: *Vidrányi vs. komisjon*, EKL 1991, lk I-4339, punkt 29; 20. novembri 1997. aasta otsust kohtuasjas C-188/96 P: *komisjon vs. V*, EKL 1997, lk I-6561, punkt 24, ja 7. mai 1998. aasta otsust kohtuasjas C-401/96 P: *Somaco vs. komisjon*, EKL 1998, lk I-2587, punkt 53).

Menetlusnormide rikkumist käsitlevad väited

Menetluse mõistlikku kestust käsitleva põhimõtte rikkumine

- 26 Apellatsioonkaebuse esitaja väidab, et Esimese Astme Kohus menetles asja liiga kaua, mistõttu rikuti inimõiguste konventsiooni artikli 6 lõiget 1. Menetluse kestus ei tulenenud kõnealuse kohtuasja asjaoludest, vaid vastupidi, tulenes Esimese Astme Kohtust. Selline viivitus on asja läbivaatamist takistav asjaolu (*Prozeßhindernis*), mis õigustab vaidlustatud kohtuotsuse ja otsuse tühistamist ning menetluse lõpetamist. Teise võimalusena väidab apellatsioonkaebuse esitaja, et see, et haldusmenetlus ja seejärel kohtumenetlus kestis liiga kaua, on kergendav asjaolu ja põhjus vähendada trahvimäära nii liikmesriikide õiguskordades kui ka Esimese Astme Kohtu kohtupraktikas tunnustatud karistuste vähendamise põhimõtte alusel.
- 27 Komisjon vaidlustab selle, et menetlus kestis liiga kaua, ja leiab, et isegi kui menetlus Esimese Astme Kohtus võis pikale venida, ei saa seda pidada asja läbivaatamist takistavaks asjaoluks.
- 28 Kõigepealt tuleb märkida, et menetlus, mida käesolevas asjas Euroopa Kohtus läbi vaadatakse, et teha kindlaks, kas menetlusnormi on apellatsioonkaebuse esitaja huve kahjustades rikutud, algas 20. oktoobril 1989. aastal, mil esitati tühistamishagi, ja lõppes 6. aprillil 1995. aastal, mil tehti vaidlustatud kohtuotsus. Seega kestis menetlus, mida Euroopa Kohtus praegu läbi vaadatakse, umbes viis aastat ja kuus kuud.
- 29 Kõigepealt tuleb tõdeda, et menetlus kestis märkimisväärselt kaua. Tähtaja mõistlikkust tuleb siiski hinnata iga konkreetse kohtuasja asjaolude alusel ja eelkõige lähtuvalt kohtuasja olulisusest huvitatud isiku jaoks, selle keerukusest ning apellatsioonkaebuse esitaja ja pädevate asutuste käitumisest (vt analoogia põhjal Euroopa Inimõiguste Kohtu 23. aprilli 1987. aasta otsust kohtuasjas *Erkner ja Hofauer*, A-seeria nr 117, punkt 66; Euroopa Inimõiguste Kohtu 27. novembri 1991. aasta otsust kohtuasjas *Kemmache*, A-seeria, nr 218, punkt 60; Euroopa Inimõiguste Kohtu 23. aprilli 1996. aasta otsust kohtuasjas *Phocas vs. Prantsusmaa*, *Recueil des arrêts et décisions* 1996-II, lk 546,

punkt 71, ja Euroopa Inimõiguste Kohtu 27. septembri 1997. aasta otsust kohtuasjas Garyfallou AEBE vs. Kreeka, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-V, lk 1821, punkt 39).

- 30 Mis puudutab menetluse olulisust apellatsioonkaebuse esitaja jaoks, tuleb rõhutada, et menetlus ei ohustanud otseselt tema majanduslikku püsijäämist. Sellest hoolimata tuleb tõdeda, et kui vaidlus käsitleb konkurentsieeskirjade rikkumist, on fundamentaalne õiguskindluse nõue, millele ettevõtjad peavad saama tugineda, ja eesmärk tagada, et konkurentsi siseturul ei moonutata, märkimisväärse tähtsusega nii apellatsioonkaebuse esitaja enda ja tema konkurentide kui ka kolmandate isikute jaoks, pidades silmas asjaomaste isikute suurt arvu ja asjassepuutuvaid majandushuve.
- 31 Apellatsioonkaebuse esitajal oli määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 kohaselt oht saada trahv kuni 10% oma eelneva majandusaasta käibest. Käesoleval juhul määras komisjon otsuse artiklite 3 ja 4 kohaselt apellatsioonkaebuse esitajale 4,5 miljoni eküü suuruse trahvi, mis tuli tasuda kolme kuu jooksul otsuse teatavakstegemisest, ja kehtestas viivise, mida arvestati kõnealuse tähtaja lõpust ja mille aastamäär oli 12,5%.
- 32 Sellega seoses on EÜ asutamislepingu artiklis 192 sätestatud eelkõige, et komisjoni otsused, mis panevad rahalise kohustuse muudele isikutele peale riikide, saab pöörata täitmisele ning otsuse täitmist reguleerivad selles riigis kehtivad tsiviilkohtumenetluse normid, mille territooriumil täitmine aset leiab. EÜ asutamislepingu artiklite 185, 186 ja 192 sätete ning otsuse 88/591 artikli 4 kohaselt ei peata Esimese Astme Kohtusse hagi esitamine õigusakti toimet; Esimese Astme Kohus võib määrata, et vaidlusaluse õigusakti kohaldamine tuleb peatada, kui tema arvates asjaolud seda nõuavad, ta võib ette kirjutada vajalikke ajutisi meetmeid ja vajaduse korral täitmise peatada.
- 33 Käesoleval juhul selgub kohtutoimikust, et kohtumenetluse käigus ei võetud ühtegi meetet trahvi sissenõudmiseks, sest apellatsioonkaebuse esitaja esitas komisjoni nõutud pangagarantii. See fakt ei saa siiski jätta apellatsioonkaebuse esitajat ilma õigusest asja õiglaselt arutamisele mõistliku aja jooksul ning eelkõige sisulise otsuse tegemisele tema suhtes esitatud konkurentsioiguse rikkumist käsitlevate komisjoni väidete kohta ja rikkumise eest talle määratud trahvide kohta.
- 34 Kõiki neid asjaolusid arvestades tuleb tõdeda, et Esimese Astme Kohtus toimunud menetlus oli apellatsioonkaebuse esitaja jaoks tõesti oluline.
- 35 Kohtuasja keerukuse osas tuleb meeles pidada, et komisjon järeldas oma otsuses, et neliteist keevitatud terasvõrgu tootjat olid rikkunud asutamislepingu artiklit 85 mitme kokkuleppe või kooskõlastatud tegevusega, mis puudutavad selle toote tarnekvoote ja hindasid. Apellatsioonkaebuse esitaja hagi oli üks üheteistkümnest kohtuasjast, mis esitati kolmes eri menetluskeeles ja mis suulise menetluse huvides liideti.
- 36 Nii selgub kohtutoimikust ja vaidlustatud kohtuotsusest, et apellatsioonkaebuse esitajat käsitleva asja lahendamiseks oli vaja üksikasjalikult läbi vaadata suhteliselt mahukad dokumendid ning üsna keerulised fakti- ja õigusküsimused.
- 37 Mis puudutab apellatsioonkaebuse esitaja käitumist Esimese Astme Kohtus, ilmneb toimikust, et vasturepliigi esitamise tähtaega pikendati tema taotlusel umbes ühe kuu võrra.

- 38 Seega ei saa nõustuda komisjoni argumentiga, mille kohaselt Esimese Astme Kohtus toimunud menetlus venis pikale seetõttu, et apellatsioonkaebuse esitaja advokaat ei osalenud esialgu komisjonis toimunud haldusmenetluses ning et seejärel pööras advokaat suuremas osas oma argumentidest järelemõtlematult tähelepanu trahvile, mille komisjon oli apellatsioonkaebuse esitajale määranud osalemise eest struktuurikriisi kartellis.
- 39 Ettevõtja, keda käsitletakse komisjoni otsuses, milles tuvastatakse konkurentsioiguse rikkumine ja määratakse trahvid, peab suutma tema vastu esitatud süüdistuste põhjendatuse vaidlustada kõikidel asjakohaseks peetavatel viisidel.
- 40 Seega ei ole tõendatud, et apellatsioonkaebuse esitaja aitas menetluse pikalevenimisele märkimisväärselt kaasa.
- 41 Pädevate asutuste käitumise osas tuleb meeles pidada, et Euroopa Kohtu juurde Esimese Astme Kohtu loomise eesmärk on parandada kaheastmelise kohtu asutamise kaudu üksikisiku huvide kohtulikku kaitset, eelkõige keeruliste asjaolude põhjalikku uurimist nõudvates kohtuasjades, ja säilitada ühenduse õiguskorra seaduslikkuse järelevalve kvaliteet ja tõhusus, võimaldades Euroopa Kohtul keskenduda oma põhiülesandele, milleks on tagada, et ühenduse õiguse tõlgendamisel ja kohaldamisel peetakse seadusest kinni.
- 42 Seetõttu õigustab ühenduse kohtusüsteemi struktuur teatud määral seda, et Esimese Astme Kohtule, kes vastutab asjaolude tuvastamise ja asja sisulise läbivaatamise eest, on keeruliste asjaolude põhjalikku uurimist nõudvate kohtuasjade lahendamiseks võimaldatud suhteliselt pikk aeg. See ülesanne ei vabasta aga just sel eesmärgil loodud ühenduse kohtuorganit kohustusest käsitleda talle saadetud kohtuasju mõistliku aja jooksul.
- 43 Samuti tuleb arvesse võtta ühenduse kohtuorganites toimuvatele menetlustele omaseid piiranguid, mis on seotud eelkõige Esimese Astme Kohtu kodukorra artiklis 35 sätestatud kohtumenetluse keelte kasutamisega ja selle kodukorra artikli 36 lõikes 2 kehtestatud kohustusega avaldada kohtuotsused nõukogu 15. aprilli 1958. aasta määruse nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled (EÜT 1958, 17, lk 385; ELT eriväljaanne 01/01, lk 3), artiklis 1 märgitud keeltes.
- 44 Tuleb siiski tõdeda, et käesoleva kohtuasja asjaoludest ei ilmne, et selliste piirangutega saab põhjendada Esimese Astme Kohtus toimunud menetluse kestust.
- 45 Tuleb rõhutada, et mõistliku aja põhimõtet arvestades on Esimese Astme Kohtu menetluse puhul olulised kaks ajavahemikku. Nii kulus kirjaliku menetluse lõpust suulise menetluse avamise otsuseni umbes 32 kuud. 13. oktoobri 1992. aasta määrusega otsustati tõepoolest üksteist kohtuasja suulise menetluse huvides liita. Tuleb siiski märkida, et sel perioodil ei võetud ühtegi menetluse korraldamise ega uurimise meetet. Lisaks kulus suulise menetluse lõpust Esimese Astme Kohtu otsuse tegemiseni 22 kuud.
- 46 Isegi kui võtta arvesse ühenduse kohtuorganites toimuvatele menetlustele omaseid piiranguid, saab nii pikaajalisi uurimist ja arutelusid põhjendada üksnes erandlike asjaoludega. Et Esimese Astme Kohtus toimuvat menetlust tema kodukorra artiklite 77 ja 78 alusel ei peatunud, tuleb järeldada, et käesolevas kohtuasjas selliseid asjaolusid ei olnud.

- 47 Eeltoodu põhjal tuleb sedastada, et kohtuasja suhtelisest keerukusest olenemata ei vastanud menetlus Esimese Astme Kohtus toimunud menetluse mõistliku aja jooksul lõpuleviimise nõuetele.
- 48 Menetluse ökonoomia tõttu ja selleks, et tagada sellise menetlusnormi rikkumise puhul kohene ja tõhus õiguskaitsevahend, tuleb sedastada, et väide menetluse liiga pika kestuse kohta on põhjendatud ja see annab aluse tühistada vaidlustatud kohtuotsus selles osas, milles määratakse apellatsioonkaebuse esitajale kolme miljoni eüü suurune trahv.
- 49 Et puudub igasugune viide sellele, et menetluse kestus mõjutas kuidagi menetluse tulemust, ei saa väite tagajärjeks olla vaidlustatud kohtuotsuse tühistamine tervikuna.

Viivitamatuse põhimõtte rikkumine

- 50 Apellatsioonkaebuse esitaja väidab, et Esimese Astme Kohus rikkus kohtuliku arutamise viivitamatust käsitleva ühenduse õiguse üldist põhimõtet sellega, et tegi otsuse 22 kuud pärast suulise menetluse lõppu, nii et menetluse kasulikkus oli kahjustatud, sest kohtunikud ei mäletanud enam kõike suulises menetluses esitatut. Ta väidab sisuliselt seda, et menetluse suulisuse põhimõte eeldab menetluse viivitamatut läbiviimist. Kooskõlas enamiku liikmesriikide tsiviil- ja kriminaalmenetluse seadustikega kaasneb sellega Esimese Astme Kohtu kohustus arutada asja viivitamata pärast kohtuistungit ja teha oma otsused peagi pärast kohtuistungit.
- 51 Komisjon väidab, et sellist viivitamatuse põhimõtet, nagu apellatsioonkaebuse esitaja tõlgendas, ühenduse õiguses ei ole, mistõttu tuleb kõnealune väide jätta rahuldamata.
- 52 Kõigepealt tuleb märkida, et vastupidi apellatsioonkaebuse esitaja kohtuistungil esitatud väidetele ei ole Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 55 lõikes 1, selle kodukorra muudes sätetes ega Euroopa Kohtu põhikirjas sätestatud, et Esimese Astme Kohtu otsused tuleb teha konkreetse aja jooksul pärast suulist menetlust.
- 53 Samuti tuleb rõhutada, et apellatsioonkaebuse esitaja ei ole kindlaks teinud, et asja arutamise kestus mõjutas Esimese Astme Kohtus toimunud menetluse tulemusi eelkõige selles osas, mis puudutab tõendite kahjustamist.
- 54 Seetõttu tuleb see väide jätta põhjendamatu tõttu rahuldamata.

Tõendite kogumise suhtes kohaldatavate põhimõtete rikkumine

- 55 Apellatsioonkaebuse esitaja väidab, et esiteks kasutas Esimese Astme Kohus tõendite hindamisel vale kriteeriumi, sest ta kontrollis üksnes seda, kas komisjon oli kindlaks teinud apellatsioonkaebuse esitaja osalemise piiravates kokkulepetes, jättes arvesse võtmata apellatsioonkaebuse esitaja selgitusi, ning seejärel rikkus aegumistähtaegu käsitlevaid eeskirju, lükates tagasi tunnistajate ärakuulamise taotlused, kuna need esitati liiga hilja. Vaadates läbi vaid komisjoni selgitused ja keeldudes läbi vaatamast apellatsioonkaebuse esitaja tõendeid, jättis Esimese Astme Kohus täitmata oma uurimiskohustuse ning rikkus õigust asja õiglasele arutamisele, tõendite sõltumatu hindamise põhimõtet ja *in dubio pro reo* põhimõtet.

- 56 Väite esimene osa käsitleb põhiliselt seda, et apellatsioonkaebuse esitaja arvates on Esimese Astme Kohus jätnud kontrollimata, kas komisjoni esitatud asjaolusid saab selgitada teisiti kui piirava kokkuleppe olemasoluga, ehkki apellatsioonkaebuse esitaja esitas muu usutava ja järjekindla selgituse.
- 57 Komisjon väidab, et selle kaebusega taotletakse tegelikult asjaolude uut läbivaatamist.
- 58 Niivõrd, kui kõnealuses kaebuses ei käsitleta faktiliste asjaolude hindamist Esimese Astme Kohtu poolt, tuleb märkida, et kui tegu on konkurentsieeskirjade rikkumist käsitleva vaidlusega, on komisjon kohustatud enda tuvastatud rikkumisi tõendama ja esitama tõendid, millega rikkumise asjaolusid õiguslikult piisavalt näidata.
- 59 Siiski ei ole põhjust tõdeda, et Esimese Astme Kohus jättis apellatsioonkaebuse esitaja esitatud tõendid hindamata ja vaatas läbi ainult komisjoni esitatud tõendid. Esiteks selgub vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 64–67, et apellatsioonkaebuse esitaja ja Tréfilunioni vahel sõlmitud kokkuleppe osas järeldas Esimese Astme Kohus komisjoni esitatud memorandumite analüüsi põhjal, et komisjon oli õiguslikult piisavalt tõendanud üksnes kahte kolmest väidetavast kooskõlastatud tegevuse juhtumist. Lisaks ilmneb vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 90–92, mis puudutavad Beneluxi tootjatega sõlmitud kokkuleppeid kvootide ja hindade kohta, punktidest 115–118, mis puudutavad apellatsioonkaebuse esitaja ja Tréfilarbedi kokkulepet, ning punktidest 131–136, mis puudutavad Beneluxi turul kehtivaid hindu ja kvote käsitlevaid kokkuleppeid, et Esimese Astme Kohus võttis apellatsioonkaebuse esitaja argumente komisjoni esitatud asjaolude läbivaatamisel arvesse ja otsustas, et komisjon oli apellatsioonkaebuse esitaja osalemist kõnealustes kokkulepetes õiguslikult piisavalt tõendanud.
- 60 Väite teine osa käsitleb seda, et apellatsioonkaebuse esitaja arvates tõlgendas Esimese Astme Kohus oma kodukorda valesti, kui ta lükkas tagasi apellatsioonkaebuse esitaja tõendid, kuna need esitati liiga hilja. Apellatsioonkaebuse esitaja ei vaidlusta seda, et tõendid esitati esmakordselt repliigis. Seevastu väidab ta, et repliigi staadiumis esitatud tõendid ei olnud Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 48 lõike 1 mõttes uued ega liiga hilja esitatud, sest apellatsioonkaebuse esitaja tegi oma repliigis ettepaneku kuulata ära tunnistajad ja ilmuda isiklikult kohtusse, et vaidlustada tõendid, millele komisjon oma kostja vastuses tugines.
- 61 Samuti väidab apellatsioonkaebuse esitaja, et uurimiskohustus ning *inter partes* menetlust käsitlev põhimõte ja asja õiglase arutamise põhimõte kohustavad Esimese Astme Kohut nõustuma tõendite pakkumistega, v.a teatud erandjuhtudel, mille olemasolu ei ole käesolevas kohtuasjas tõendatud. Apellatsioonkaebuse esitaja arvates tähendab see, et Esimese Astme Kohus jättis rahuldamata palve kuulata ära tunnistajad ja ilmuda isiklikult kohtusse, tõendite ennatlikku hindamist, ja ta lisab, et isegi kui tõendeid ei ole esitatud, peab Esimese Astme Kohus uurimispõhimõtte tõttu, eelkõige menetluses, millega võivad kaasneda trahvid, uurima omal algatusel kõiki talle kättesaadavaid tõendeid ja püüdma hankida parimad võimalikud tõendid.
- 62 Komisjon väidab, et Esimese Astme Kohus tegutses oma väljakujunenud kohtupraktika kohaselt, kui sedastas, et esmakordselt repliigis esitatud tõendid esitati hilinenult ja et seetõttu tuli viivitust põhjendada.

- 63 Kõigepealt tuleb meeles pidada, et oma väidete tõendamiseks nõudis apellatsioonkaebuse esitaja Esimese Astme Kohtule esitatud hagiavalduses, et tunnistajana tuleks ära kuulata tema advokaat hr Pillmann, ning repliigis, et apellatsioonkaebuse esitaja peaks ilmuma isiklikult kohtusse, esinedes oma seadusliku esindaja hr Mülleri kaudu, ning et tunnistajana tuleks ära kuulata Beneluxi tootjate endine president hr Broekman.
- 64 Kohtutoimikust ilmneb, et Esimese Astme Kohus otsustas oma 18. ja 24. märtsi 1993. aasta istungil esitada pooltele küsimusi. Võttes arvesse apellatsioonkaebuse esitaja äraakuulamistaotlust ja nelja teleksit, mis saadeti 15. detsembril 1983. aastal ning 11. jaanuaril, 4. märtsil ja 4. aprillil 1984. aastal, paluti, et apellatsioonkaebuse esitaja „näitaks lisaks eelnimetatud dokumentide sisu terviklikule vaidlustamisele oma menetlusdokumentides, millised on need konkreetsed ja faktilised põhjused, mille alusel ta vaidlustas eelnimetatud dokumentide ilmse sisu”.
- 65 Esimese Astme Kohus otsustas oma 13. ja 17. mai 1993. aasta istungil küsida poolte seisukohti hr Mülleri ja hr Broekmani võimaliku tunnistajatena äraakuulamise kohta ning selle kohta, et hagejad Boël, Steelinter ja Tréfilunion ilmuksid isiklikult kohtusse esindajate kaudu, keda oli teavitatud kontaktidest, mis olid ettevõtjatel asjaolude esinemise ajal aset leidnud.
- 66 Komisjon esitas oma 19. mai 1993. aasta kirjas vastuväite eelnimetatud tunnistajate äraakuulamise kohta sel põhjusel, et nad olid igal juhul otsuses käsitletud ettevõtjate esindajad. Esimese Astme Kohus otsustas 26. mail 1993. aastal lükata otsuse tegemise tunnistajate äraakuulamise kohta edasi.
- 67 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 68 tõdes Esimese Astme Kohus, et ei tunnistajate äraakuulamine ega apellatsioonkaebuse esitaja isiklik kohtusseilmumine polnud vajalik. Sama kohtuotsuse punktides 94, 120 ja 138 jättis Esimese Astme Kohus oma kodukorra artikli 48 lõike 1 kohaselt tunnistajate äraakuulamise palve ja apellatsioonkaebuse esitaja kohtusseilmumise palve rahuldamata, põhjendades, et repliigis esitatud tõendid olid liiga hilised ning apellatsioonkaebuse esitaja ei olnud näidanud ühtegi asjaolu, mille tõttu ta ei saanud neid tõendeid hagiavalduses esitada.
- 68 Arvestades neid asjaolusid, ei saa kahtluse alla seada Esimese Astme Kohtu hinnangut selle kohta, kas hr Pillmanni ja hr Mülleri on vaja Baustahlgewebe ja Tréfilunioni vahel sõlmitud kokkuleppe küsimuses ära kuulata.
- 69 Mis puudutab Esimese Astme Kohtu keeldumist kuulata hr Müller ja hr Broekman ära sel põhjusel, et tõendid esitati liiga hilja, tuleb märkida, et Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 68 lõikes 1 on sätestatud, et viimatinimetatu võib omal algatusel või poole taotlusel ning pärast poolte äraakuulamist nõuda tunnistajatelt teatavate asjaolude tõendamist. Poole taotluses tunnistaja äraakuulamise kohta näidatakse täpselt, milliste asjaoludega seoses ja millistel põhjustel on vaja tunnistaja ära kuulata. Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 44 lõike 1 punktis e on sätestatud, et hagiavalduses tuleb märkida tõendid, juhul kui neid esitatakse.
- 70 Kui hagis esitatud taotluses tunnistajate äraakuulamise kohta näidatakse täpselt, milliste asjaoludega seoses ja millistel põhjustel on vaja tunnistaja(d) ära kuulata, on Esimese

Astme Kohtu ülesanne hinnata, kas taotlus on vaidluse eseme ja nimetatud tunnistajate ärakuulamise vajaduse seisukohast asjakohane.

- 71 Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 48 lõike 1 kohaselt võivad pooled repliigis või vasturepliigis esitada oma argumentide kinnitamiseks täiendavaid tõendeid. Pooled peavad tõendite hilist esitamist põhjendama.
- 72 Seetõttu ei kehti kodukorra artikli 48 lõikes 1 kehtestatud tähtajapiirang vastutõendite ja kostja vastuses vastutõendite tõttu esitatud tõendite täiendamise suhtes. See säte käsitleb uute tõendite esitamist ja seda tuleb lugeda koos artikli 66 lõikega 2, milles on sõnaselgelt sätestatud, et vastutõendi esitamine ja varem esitatud tõendite täiendamine on lubatud.
- 73 Hr Broekmani tunnistajana ärakuulamise ja apellatsioonkaebuse esitaja isikliku kohtusseilmumise osas tuleb märkida üksnes seda, et kohtutoimikust ilmneb, et tõendeid, millele komisjon kostja vastuses tugineb, mainiti juba otsuses ja vastuväiteteatises või selle lisades ning apellatsioonkaebuse esitaja ise oli need Esimese Astme Kohtule esitatud hagiavalduse lisas 3 edastanud. Lisaks tõdeti, et need väited, mille hr Müller komisjoni 24. novembri 1987. aasta istungil esitas ja millele Esimese Astme Kohus oma vaidlustatud otsuse punktides 92 ja 135 viitas, sisaldasid selle koosoleku protokollis, mille apellatsioonkaebuse esitaja oli Esimese Astme Kohtule esitatud hagiavalduse lisana 9 juba edastanud.
- 74 Seetõttu tuleb sedastada, et taotlusi hr Broekmani kui tunnistaja ärakuulamiseks ja apellatsioonkaebuse esitaja isiklikuks kohtusseilmumiseks tema seadusliku esindaja Mülleri vahendusel ei saa pidada vastutõendi esitamiseks ja et apellatsioonkaebuse esitaja võinuks need taotlused esitada oma Esimese Astme Kohtule esitatud hagiavalduses.
- 75 Seega sedastas Esimese Astme Kohus põhjendatult, et repliigis esitatud tõendid olid liiga hilised, ja lükkas need tagasi seepärast, et apellatsioonkaebuse esitaja ei põhjendanud nende hilist esitamist.
- 76 Peale selle tuleb jätta rahuldamata apellatsioonkaebuse esitaja argument, mille kohaselt Esimese Astme Kohus rikkus talle pandud uurimiskohustust, sest on üldteada, et nimetatud kohus võttis kodukorra artikli 64 lõike 2 alusel menetlust korraldavaid meetmeid tõendite kogumise hõlbustamiseks ja poolte argumentide väljaselgitamiseks.
- 77 Lõpuks tuleb rõhutada, et Esimese Astme Kohtult ei saa nõuda, et ta kutsuks omal algatusel tunnistajaid, sest kodukorra artikli 66 lõikes 1 on selgelt öeldud, et Esimese Astme Kohus otsustab määrusega vajalikud menetlustoimingud, nimetades tõendamist vajavad asjaolud.
- 78 Seetõttu tuleb väide, mille kohaselt Esimese Astme Kohus rikkus tõendamisreegleid, tagasi lükata.

Teatud dokumentidega tutvumise õiguse rikkumine

- 79 Apellatsioonkaebuse esitaja väidab, et Esimese Astme Kohus rikkus kaitseõigust, kui jättis rahuldamata apellatsioonkaebuse esitaja taotluse tutvuda kõigi haldusmenetluse dokumentidega, ehkki toimikule juurdepääsemise õigus tuleneb ühenduse õiguse põhiprintsiibist, mida tuleb igal juhul järgida. Seega on komisjon kohustatud andma

asutamislepingu artikli 85 lõike 1 kohaldamist käsitleva menetluse esemeks olevatele ettevõtjatele juurdepääsu kõikidele uurimise käigus kogutud dokumentidele, olenemata sellest, kas need dokumendid on nende poolt või vastu. Neid põhimõtteid kohaldatakse ka Esimese Astme Kohtu menetluses, kui dokumente, mis võiksid hageja kaitse seisukohast olulised olla, pole hagejale haldusmenetluse ajal avaldatud. Igal juhul leiab apellatsioonkaebuse esitaja, et Esimese Astme Kohus ei oleks tohtinud jätta tema taotlust dokumentidega tutvuda rahuldamata sel põhjusel, et apellatsioonkaebuse esitaja ei esitanud tõendeid selle kohta, et need dokumendid olid tema kaitse seisukohast olulised. Kohtuvaidluse pool ja tema advokaadid ei saa hinnata dokumendi olulisust poole kaitse seisukohast, kui nad ei ole teadlikud selle olemasolust ja sisust.

- 80 Peale selle väidab apellatsioonkaebuse esitaja, et Esimese Astme Kohus rikkus õigust asja õiglasele arutamisele, sest keeldus nõudmast Saksamaa struktuurikriisi kartelli käsitlevate dokumentide esitamist.
- 81 Seoses taotlusega tutvuda kõikide menetlusdokumentidega rõhutab komisjon, et Esimese Astme Kohus sedastas põhjendatult, et apellatsioonkaebuse esitaja ei olnud esitanud mitte mingeid tõendeid selle kohta, et need dokumendid olid tema kaitse seisukohast olulised. Struktuurikriisi kartelli käsitlevate dokumentide osas ei saa selline menetlusnormi rikkumine olla apellatsioonkaebuse ese, sest see ei kahjusta apellatsioonkaebuse esitaja huve ja sellega laiendatakse Esimese Astme Kohtule esitatud kohtuasja eset ning seetõttu on see apellatsioonimenetluses vastuvõetamatu.
- 82 Esiteks, komisjoni esitatud vastuvõetamatuse vastuväite osas tuleb vaid tõdeda, et kõigepealt vaieldi Esimese Astme Kohtus selle üle, kas Saksamaa struktuurikriisi kartelli olemasolu mõjutas otsust, ning teiseks, apellatsioonkaebuse esitaja väidab Euroopa Kohtus, et kriisikartell mõjutas vähemalt määratud trahvide suurust. Seetõttu ei ole küsimus kohtuvaidluse eseme laiendamises, võrreldes menetlusega Esimese Astme Kohtus. Väide, mis põhineb õigusel tutvuda kriisikartelli käsitlevate dokumentidega, on seetõttu vastuvõetav.
- 83 Lisaks, mis puudutab õigust tutvuda dokumentidega, ilmneb vaidlustatud kohtuotsuse punktist 23, et komisjon avalikustas haldusmenetluse käigus apellatsioonkaebuse esitajale dokumendid, mis käsitlesid otseselt või kaudselt apellatsioonkaebuse esitajat, kuid mitte konfidentsiaalseid dokumente, ja et komisjon tuletas samal ajal meelde, et apellatsioonkaebuse esitajal oli oma märkuste ettevalmistamiseks võimalus tutvuda komisjoni loal ka muude komisjoni valduses olevate dokumentidega.
- 84 Vaidlustatud kohtuotsuse punktist 28 ja kohtutoimikust ilmneb, et apellatsioonkaebuse esitaja äsja ametissenimetatud advokaat väitis komisjonile, et tal oli komisjoni otsuse tegemise järel endiselt õigus toimikuga tutvuda. Poolte kirjavahetusest ilmneb, et komisjon tuletas apellatsioonkaebuse esitajale meelde, et ta oli saatnud talle vastuväiteteatisena lisana need dokumendid, millel vastuväiteteatis põhines. Komisjon saatis 11. oktoobri 1989. aasta faksiga kõikide apellatsioonkaebuse esitajat käsitlevate toimiku dokumentide nimekirja ja pakkus, et saadab apellatsioonkaebuse esitajale nende dokumentide koopiad. Pärast seda pakkumist taotles apellatsioonkaebuse esitaja 16. oktoobri 1989. aasta faksis esiteks seda, et talle saadetak aruanne ja toimik, mis käsitlevad 6. ja 7. novembril 1985. aastal tema ruumides läbi viidud uurimist ja samadel päevadel Fachverband Betonstahlmatteni ruumides läbi viidud uurimist, ning teiseks seda,

et tal lubataks tutvuda protokollide ja muude dokumentidega, millega Bundeskartellamt oli teavitanud komisjoni Saksamaa struktuurikriisi kartelli olemasolust. Komisjon aga ei vastanud sellele taotlusele kuni hagi esitamiseni.

- 85 Seetõttu nõudis apellatsioonkaebuse esitaja oma hagiavalduses, et Esimese Astme Kohus kohustaks komisjoni andma apellatsioonkaebuse esitajale loa tutvuda a) kõikide apellatsioonkaebuse esitajat käsitlevate menetlusedokumentidega, b) kõikide dokumentide, kirjade, protokollide ja märgukirjadega, millega Bundeskartellamt andis komisjonile teada struktuurikriisi kartelli olemasolust, ja c) kõikide dokumentide, paberite, protokollide ja märgukirjadega, mis käsitlevad komisjoni, Bundeskartellamti ja Saksamaa struktuurikriisi kartelli liikmete esindajate kolmepoolseid läbirääkimisi.
- 86 Esimese Astme Kohus tõdes vaidlustatud kohtuotsuse punktis 33, et apellatsioonkaebuse esitaja nõuet tuli pidada nõudeks kodukorra artikli 64 lõike 3 punktis d sätestatud menetlust korraldava meetme võtmiseks.
- 87 Esimese Astme Kohus jättis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 34 taotluse tutvuda komisjoni toimikuga rahuldamata sel põhjusel, et apellatsioonkaebuse esitaja ei olnud eitanud, et ta sai komisjonis toimunud haldusmenetluse käigus kõik dokumendid, mis teda otseselt või kaudselt käsitlesid ja millel vastuväiteteatis põhines, ning et ta ei olnud esitanud tõendeid selle kohta, et muud dokumendid olid tema kaitse seisukohast olulised. Seetõttu sedastas Esimese Astme Kohus, et apellatsioonkaebuse esitajale oli antud võimalus esitada soovitud viisil oma seisukohad kõikide komisjoni poolt tema vastu esitatud väidete kohta, mis sisaldasid talle adresseeritud vastuväiteteatises, ning kõnealuste vastuväidete toetuseks esitatud tõendite kohta, mida komisjon nimetas vastuväiteteatises või selle lisades, ning et järelikult olid kaitseõigused tagatud. Esimese Astme Kohus järeldas, et nii hagi ettevalmistamisel kui ka Esimese Astme Kohtu menetluses oli apellatsioonkaebuse esitaja advokaatidel võimalus uurida otsuse seaduslikkust, olles asjaoludest täiesti teadlikud, ja kaitsta apellatsioonkaebuse esitajat igakülgset.
- 88 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 35 jättis Esimese Astme Kohus rahuldamata ka taotluse tutvuda Saksamaa struktuurikriisi kartelli käsitlevate dokumentidega, kuna apellatsioonkaebuse esitaja ei olnud väitnud, et ta ei saanud vastata tema vastu esitatud väidetele seepärast, et tema valduses ei olnud selliseid dokumente, ja kuna ta ei olnud esitanud tõendeid selle kohta, kuidas sellised dokumendid võivad vaidluse lahendamisele kaasa aidata. Esimese Astme Kohus lisas, et tõendid ei olnud mingi viisil seotud kohtuvaidluse esemega.
- 89 Sellega seoses tuleb tõdeda, et konkurentsiasjades on toimikule juurdepääsu eesmärk eelkõige võimaldada seda, et vastuväiteteatise adressaadid saaksid tutvuda komisjoni toimikus sisalduvate tõenditega, nii et nad saaksid nende tõendite põhjal tõhusalt väljendada oma seisukohti järelduste suhtes, mille komisjon vastuväiteteatises on teinud (vt 9. novembri 1983. aasta otsust kohtuasjas 322/81: Michelin vs. komisjon, EKL 1983, lk 3461, punkt 7; 13. veebruari 1979. aasta otsust kohtuasjas 85/76: Hoffmann-La Roche vs. komisjon, EKL 1979, lk 461, punktid 9 ja 11, ja 6. aprilli 1995. aasta otsust kohtuasjas C-310/93 P: BPB Industries ja British Gypsum vs. komisjon, EKL 1995, lk I-865, punkt 21).

- 90 Neid ühenduse õiguse üldpõhimõtteid, mida kohaldatakse õiguse suhtes tutvuda komisjoni toimikuga, ei kohaldata vastupidi apellatsioonkaebuse esitaja väitele sellisena Esimese Astme Kohtu menetluse suhtes, vaid viimatinimetatu suhtes kohaldatakse Euroopa Kohtu põhikirja ja Esimese Astme Kohtu kodukorda.
- 91 Euroopa Kohtu põhikirja artikli 21 kohaselt võib Euroopa Kohus nõuda, et pooled esitaksid kõik tema soovitud dokumendid ja kogu teabe. Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 64 lõikes 1 on sätestatud, et „menetlust korraldavate meetmete eesmärgiks on tagada kohtuasjade kohtuistungiks ettevalmistamine, menetluste läbiviimine ja kohtuvaidluste lahendamine parimatel võimalikel tingimustel”.
- 92 Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 64 lõike 2 punktide a ja b kohaselt on menetlust korraldavate meetmete eesmärgiks eelkõige tagada kirjaliku ja suulise menetluse tõhus toimimine ja hõlbustada tõendite kogumist ning samuti selgitada välja asjaolud, mille kohta pooled peavad oma argumente täiendama või mille puhul on vajalikud menetlustoimingud. Artikli 64 lõike 3 punkti d ja lõike 4 kohaselt võivad pooled igas menetluse staadiumis teha ettepaneku menetlust korraldavate meetmete tarvitusele võtmiseks ja nende meetmete hulka võib kuuluda kohtuasjaga seotud dokumentide või teiste kirjalike materjalide küsimine.
- 93 Sellest järeldub, et apellatsioonkaebuse esitajal oli õigus paluda, et Esimese Astme Kohus nõuaks vastaspoolelt tema valduses olevate dokumentide esitamist. Selleks, et Esimese Astme Kohus võiks kindlaks määrata, kas teatud dokumentide esitamine vastaspoolele on menetluse nõuetekohase läbiviimise seisukohast vajalik, peab taotluse esitanud pool nõutud dokumendid siiski kindlaks tegema ja esitama Esimese Astme Kohtule vähemalt minimaalse teabe selle kohta, et dokumendid on menetluse seisukohast kasulikud.
- 94 Tuleb sedastada, et vaidlustatud kohtuotsusest ja Esimese Astme Kohtule esitatud dokumentidest ilmneb, et kuigi komisjon andis apellatsioonkaebuse esitajale nimekirja kõigist apellatsioonkaebuse esitajat käsitlevatest dokumentidest, ei määratlenud apellatsioonkaebuse esitaja Esimese Astme Kohtule esitatud taotluses piisavalt neid dokumente, millega tutvumist ta taotles. Saksamaa struktuurikriisi kartelli käsitlevate dokumentide osas tuleb tõdeda, et kuigi apellatsioonkaebuse esitaja heitis komisjonile ette, et too pidas tema osalemist kartellis raskendavaks asjaoluks, ei täpsustanud ta siiski, kuidas saavad nõutud dokumendid apellatsioonkaebuse esitajale kasulikud olla.
- 95 Esimese Astme Kohus jättis seega dokumentide esitamise taotluse vaidlustatud kohtuotsuse punktides 34 ja 35 põhjendatult rahuldamata. Seetõttu tuleb see väide põhjendamatusena tõttu tagasi lükata.

Asutamislepingu artikli 85 lõike 1 rikkumist käsitlevad väited

Turu määratlemine

- 96 Apellatsioonkaebuse esitaja väidab, et Esimese Astme Kohus ei põhjendanud piisavalt seda kohtuotsuse osa, mis käsitleb asjaomase turu määratlemist. Ta väidab eelkõige, et vastupidi sellele, mida Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 38 ja 40 tõdes, ei ole ta kohtuistungil kinnitanud, et saab oma masinatel toota standardvõrku või et kataloogi- ja standardvõrk on tooted, mida saab kasutada üksteise asemel. Seetõttu ei saanud turgu määratleda nii, et see hõlmab mõlemat tüüpi võrku.

- 97 Komisjoni arvates taotleb apellatsioonkaebuse esitaja selle väitega, et Euroopa Kohus vaataks läbi Esimese Astme Kohtu tuvastatud faktilised asjaolud.
- 98 Tuleb märkida, et apellatsioonkaebus on vastuvõetav niivõrd, kui kõnealune väide käsitleb seda, kas vaidlustatud otsus on ebapiisavalt põhjendatud.
- 99 Seega tuleb vaid sedastada, et Esimese Astme Kohus märkis asjaomase turu määramisel vaidlustatud kohtuotsuse punktis 39, et standardvõrgu ja Listenmatte hinnad ei erinenud üksteisest palju. Samuti sedastas ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 40, et kohtuistungil selgus, et tegelikult saab standardvõrku kasutada ka sellistel ehitusobjektidel, kus tavaliselt tuleb kasutada tellimusel valmistatavat võrku, juhul kui standardvõrgu hind on nii madal, et peatöövõtja saab märkimisväärse kokkuhoiu, mis katab lisakulud ja korvab materjali vahetusest tingitud tehnilised probleemid, ning et selline olukord valitses osaliselt kokkulepete kehtimise ajal.
- 100 Seetõttu põhjendas Esimese Astme Kohus õiguslikult piisavalt, miks võiksid teatud hinnatasemetega seotud asjaolud julgustada ettevõtjaid kasutama kataloogivõrgu asemel standardvõrku, ning määratles seega mõlema toote jaoks ühise turu.
- 101 Seega tuleb väide, mille kohaselt turu määratlust oli ebapiisavalt põhjendatud, põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

Apellatsioonkaebuse esitaja ja Tréfilunioni kokkulepped

- 102 Apellatsioonkaebuse esitaja väidab, et vaidlustatud kohtuotsuses ei esitata põhjendusi selle kohta, miks peeti Tréfilunioniga sõlmitud kokkuleppeid asutamislepingu artikli 85 lõike 1 rikkumiseks, ning heitis ette, et Esimese Astme Kohus ei kvalifitseerinud asjaolusid kõnealuses sättes kehtestatud tingimusi silmas pidades.
- 103 Selle väite toetuseks kinnitab apellatsioonkaebuse esitaja esiteks, et Esimese Astme Kohus jättis kõigepealt läbi vaatamata argumendi, mille kohaselt Tréfilunioni kohustus mitte esitada komisjonile kaebust Saksamaa struktuurikriisi kartelli peale ei olnud konkurentsi piiramine, ning teiseks, et ta ei teinud otsust, kas apellatsioonkaebuse esitaja kohustus mitte ekspordida kataloogivõrku Prantsusmaale kahe või kolme kuu jooksul võis piirata konkurentsi või kas see mõjutas märkimisväärselt liikmesriikidevahelist kaubandust.
- 104 Komisjon leiab, et Esimese Astme Kohus kvalifitseeris asjaolusid nõuetekohaselt, käsitledes neid kehtiva õigusnormi kohaselt.
- 105 Selles osas tuleb märkida, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 63 sedastas Esimese Astme Kohus, et otsuses leiti, et apellatsioonkaebuse esitaja oli osalenud Tréfilunioniga üldises kooskõlastatud tegevuses, mille eesmärk oli piirata vastastikku toodete pääsu Saksamaa ja Prantsusmaa turule. Sellise kooskõlastatud tegevuse sisu oli järgmine: 1) Tréfilunion ei esita komisjonile kaebust Saksamaa struktuurikriisi kartelli peale; 2) apellatsioonkaebuse esitaja tehas Gelsenkirchenis ei ekspordi kataloogivõrku Prantsusmaale kahe kuni kolme kuu jooksul; 3) kaks poolt leppisid kokku, et kehtestavad tulevikus oma ekspordile kvoodid.

- 106 Hr Marie 16. juulil 1985. aastal koostatud ettevõttesisese märgukirja ja hr Mülleri 27. augusti 1985. aasta ettevõttesisese märgukirja analüüsi põhjal tõdes Esimese Astme Kohus, et komisjon esitas õiguslikult piisavalt tõendeid selle kohta, et Tréfilunion kohustus mitte esitama kaebust Saksamaa struktuurikriisi kartelli peale ja apellatsioonkaebuse esitaja kohustus mitte eksportima kataloogivõrku Prantsusmaale kahe kuni kolme kuu jooksul. Teisalt sedastas Esimese Astme Kohus, et komisjon ei olnud esitanud õiguslikult piisavalt tõendeid selle kohta, et pooled leppisid kokku, et kehtestavad tulevikus oma ekspordile kvoodid.
- 107 Tuleb rõhutada, et Esimese Astme Kohus tõdes vaidlustatud kohtuotsuse punktis 64, et hr Marie võetud kohustust mitte esitada kaebust Saksamaa struktuurikriisi kartelli peale tuleb pidada käitumiseks konkurendi suhtes vastutasuks tema kontsessioonide eest asutamislepingu artikli 85 lõikega 1 vastuolus oleva kokkuleppe raames.
- 108 Tõdedes, et selline kohustus ja apellatsioonkaebuse esitaja nõusolek mitte eksportida kataloogivõrku Prantsusmaale kahe kuni kolme kuu jooksul olid osa üldisest kooskõlastatud tegevusest, mis puudutas nende ettevõtjate toodete vastastikust pääsu Saksamaa ja Prantsusmaa turule, võis Esimese Astme Kohus põhjendatult järeldada, et komisjon ei eksinud, kui tõdes, et apellatsioonkaebuse esitaja oli osalenud asutamislepingu artikli 85 lõikega 1 vastuolus olevas piiravas kokkuleppes.
- 109 Et Esimese Astme Kohtu ilmselget hindamisviga näitavaid tõendeid ei ole, tuleb see väide põhjendamatusena tõttu tagasi lükata.

Beneluxi turul kehtivaid kvote ja hindu käsitlevad kokkulepped ning Beneluxi tootjatega Saksamaa turul sõlmitud kokkulepped

- 110 Apellatsioonkaebuse esitaja väidab, et Esimese Astme Kohus kohaldas asutamislepingu artikli 85 lõiget 1 vääralt, jättes arvesse võtmata talle esitatud olulised tõendid, ning kinnitab, et Esimese Astme Kohus eiras asjaolu, et apellatsioonkaebuse esitaja teenistuses olevad isikud osalesid tootjate kohtumistel üksnes struktuurikriisi kartelli või Fachverband Betonstahlmatteni esindajatena, mitte apellatsioonkaebuse esitaja esindajatena. Ta lisab, et Beneluxi turu osas on kohtuotsuse põhjendused vastuolus, sest pelgalt osalemist kohtumistel, kus teised ettevõtjad sõlmisid hinnakokkuleppe, ei saa pidada artikli 85 rikkumiseks, kui ettevõtja ise ei müü kokkuleppe esemeks olevaid tooteid.
- 111 Komisjon leiab, et apellatsioonkaebuse esitaja püüab oma kaebustes vaidlustada Esimese Astme Kohtu hinnangut talle esitatud tõendite kohta, mis ei ole Euroopa Kohtu kontrolli alla kuuluv õiguslik küsimus, välja arvatud sellisel juhul, kui tõendeid on moonutatud. Lisaks ei ole komisjoni arvates tõendite selline moonutamine tõendatud. Lõpuks väidab komisjon, et Esimese Astme Kohtu otsuse põhjendused ei ole vastuolulised.
- 112 Selles osas tuleb rõhutada, et nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 200 ja 246 tõdes, kordas apellatsioonkaebuse esitaja ennekõike pikki osasid oma Esimese Astme Kohtu küsimustele antud vastustest ja järeldas samamoodi, nagu ta Esimese Astme Kohtus tegi, et vaidlusalused dokumendid tõendavad hr Mülleri tegutsemist Fachverband Betonstahlmatteni esindaja ja Saksamaa struktuurikriisi kartelli nõukogu esindajana, mitte apellatsioonkaebuse esitaja juhatuse esimehena.

- 113 Tuleb rõhutada, et asutamislepingu artiklist 168a, Euroopa Kohtu põhikirja artiklist 51 ja kodukorra artikli 112 lõike 1 punktist c ilmneb, et apellatsioonkaebuses tuleb täpselt näidata need kohtuotsuse vaidlustatud osad, mille tühistamist apellatsioonkaebuse esitaja taotleb, ning ka konkreetselt apellatsioonkaebuse toetuseks esitatud õiguslikud argumendid. Apellatsioonkaebus, milles piirduakse sõna-sõnalt Esimese Astme Kohtule varem esitatud, sealhulgas Esimese Astme Kohtu poolt selgelt rahuldamata jäetud asjaoludel põhinevate väidete ja argumentide kordamise või taasesitamisega, sellele tingimusele ei vasta. Sellises apellatsioonkaebuses taotletakse tegelikult vaid seda, et Esimese Astme Kohtule esitatud hagi vaadataks uuesti läbi, mis ei kuulu Euroopa Kohtu pädevusse (vt eespool viidatud määrust kohtuasjas *San Marco vs. komisjon*, punktid 36–38).
- 114 Seega, isegi kui apellatsioonkaebuses ei korrata ega esitata uuesti varem esitatud väiteid ja argumente, on selle eesmärk tegelikult tagada Esimese Astme Kohtu poolt läbiviidud asjaolude hindamise läbivaatamine.
- 115 Sellest järeldub, et need väited tuleb tunnistada vastuvõetamatuks.

Määruse nr 67/67 kohaldamata jätmise ainuõiguslike turustuskokkulepete suhtes

- 116 Apellatsioonkaebuse esitaja arvates ei näidanud Esimese Astme Kohus, et nende ainuõiguslike turustuskokkulepetega, mille apellatsioonkaebuse esitaja sõlmis Bouwstaal Roermond BV ja Arbed SA afdeling Nederlandiga, keelati paralleelimport, ega väljendanud arvamust selle kohta, miks komisjon leppis nende kokkulepetega, millest teda teavitati Luksemburgi ja Saarimaa terasetööstuse reorganiseerimisel.
- 117 Komisjon väidab, et paralleelimpordi keelu puudumist käsitlev argument puudutab faktiliste asjaolude tuvastamist Esimese Astme Kohtu poolt ning argument selle kohta, et komisjon leppis kõnealuste kokkulepetega, on uus väide.
- 118 Apellatsioonkaebuse esitaja argument, mille kohaselt ei tõendatud, et tema ning Bouwstaal Roermond BV ja Arbed SA afdeling Nederlandi vahel sõlmitud kokkulepped sisaldasid paralleelimpordi keeldu, tuleb tagasi lükata, sest nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 210–223 tõdes, püütakse selles seada kahtluse alla Esimese Astme Kohtu poolt läbiviidud faktiliste asjaolude hindamine.
- 119 Mis puudutab apellatsioonkaebuse esitaja argumenti, mille kohaselt Esimese Astme Kohus ei väljendanud arvamust komisjoni leplikkuse kohta kõnealuste kokkulepetega, tuleb tõdeda, et nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 228–232 tõdes, olid Esimese Astme Kohtule selles küsimuses esitatud argumendid üksnes ebatäpsed väited, mis ei ole kuidagi põhjendatud. Seetõttu ei saa Esimese Astme Kohtule ette heita, et ta ei väljendanud nende kohta oma arvamust.
- 120 Seetõttu tuleb see väide tagasi lükata.

Määruse nr 17 artikli 15 rikkumist käsitlevad väited

- 121 Võimalus määrata asutamislepingu artikli 85 lõike 1 rikkumise eest trahvid on määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2 sõnaselgelt sätestatud järgmiselt:

„Komisjon võib otsusega määrata ettevõtjatele või ettevõtjate ühendustele trahvi 1000–1 000 000 arvestusühikut või sellest suurema summa ulatuses, mis ei ületa 10% iga rikkumises osalenud ettevõtte eelneva aasta käibest, kui need tahtlikult või hooletusest:

a) rikuvad [...] artikli 85 lõiget 1 [...]

b) [...]

Trahvisummat määrates võetakse arvesse nii rikkumise raskusastet kui ka kestust.”

- 122 Esiteks kaebab apellatsioonkaebuse esitaja, et hinnates rikkumistega seotud kergendavaid ja raskendavaid asjaolusid, rikkus Esimese Astme Kohus õigusnormi. Apellatsioonkaebuse esitaja arvates sedastas Esimese Astme Kohus väärtalt, et komisjon oli hinnanud individuaalselt neid kriteeriume, mida rikkumiste raskusastme kindlaksmääramisel kohaldatakse. Apellatsioonkaebuse esitaja väidab eelkõige, et nii komisjon kui ka Esimese Astme Kohus pidasid apellatsioonkaebuse esitaja osalemist struktuurikriisi kartellis trahvi määramisel raskendavaks asjaoluks. Lisaks on apellatsioonkaebuse esitajale määratud trahv ebaproportsionaalne, sest teatud kergendavaid asjaolusid ei võetud arvesse.
- 123 Komisjon vastab, et see etteheide on vastuvõetamatu, sest selles korratakse Esimese Astme Kohtus esitatud argumente, millele apellatsioonkaebuse esitaja tugines. Saksamaa struktuurikriisi kartelli osas leiab komisjon, et Esimese Astme Kohus põhjendas, miks ta ei pidanud kartelli olemasolu apellatsioonkaebuse esitaja puhul kergendavaks asjaoluks.
- 124 Teiseks väidab apellatsioonkaebuse esitaja, et arvesse ei võetud seda, et ta ei olnud teadlik Saksamaa struktuurikriisi kartelli ja selle kaitsmiseks võetud meetmete ebaseaduslikkusest.
- 125 Komisjoni arvates on see väide vastuvõetamatu, sest sellele tugineti esmakordselt apellatsioonistaadiumis.
- 126 Lõpuks taotleb apellatsioonkaebuse esitaja teise võimalusena trahvi vähendamist mõistliku summani.
- 127 Komisjon väidab, et Euroopa Kohtu ülesanne ei ole asendada Esimese Astme Kohtu hinnangut õigluse põhjendustel oma hinnanguga.
- 128 Kõigepealt tuleb meeles pidada, et üksnes Esimese Astme Kohtul on pädevus uurida, kuidas komisjon igal üksikjuhul ebaseadusliku tegevuse raskusastet hindas. Euroopa Kohtus apellatsioonimenetluse raames läbivaatamise eesmärk on uurida esiteks, mil määral võttis Esimese Astme Kohus õiguslikult korrektselt arvesse kõiki asjakohaseid tegureid, et hinnata teatud tegevuse raskusastet asutamislepingu artikli 85 ja määruse nr 17 artikli 15 valguses, ning teiseks, kas Esimese Astme Kohus reageeris õiguslikult piisavalt kõikidele apellatsioonkaebuse esitaja esitatud argumentidele, millega püüti trahvi tühistada või vähendada (vt viimatinimetatu osas 17. juuli 1997. aasta otsust kohtuasjas C-219/95 P: Ferriere Nord vs. komisjon, EKL 1997, lk I-4411, punkt 31).
- 129 Trahvi ebaproportsionaalsuse osas tuleb meeles pidada, et Euroopa Kohtu ülesanne ei ole apellatsioonkaebuse raames õigusküsimuste lahendamisel asendada Esimese Astme Kohtu

hinnangut õigluse põhjendustel oma hinnanguga, kui Esimese Astme Kohus on otsustanud täieliku pädevuse põhjal ühenduse õiguse rikkumise eest ettevõtjatele määratud trahvide suuruse (eespool viidatud otsus kohtuasjas BPB Industries ja British Gypsum vs. komisjon, punkt 34, ja eespool viidatud otsus kohtuasjas Ferriere Nord vs. komisjon, punkt 31). See kaebus tuleb seetõttu tunnistada vastuvõetamatuks, niivõrd kui selles taotletakse trahvide terviklikku uut läbivaatamist või teise võimalusena trahvi vähendamist mõistliku summani. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 286 tõdes, tuleb vastuvõetamatuks tunnistada ka kaebus, mida apellatsioonkaebuse esitaja Esimese Astme Kohtus ei esitanud ja mis käsitleb seda, et apellatsioonkaebuse esitaja ei teadnud Saksamaa struktuurikriisi kartelli kaitsmiseks võetud meetmete ebaseaduslikkusest.

- 130 Mis puudutab küsimust, et kergendavaid ja raskendavaid asjaolusid ei võetud arvesse, tuleb esiteks tõdeda üksnes seda, et vaidlustatud otsuses võetakse kokku apellatsioonkaebuse esitaja toimepandud rikkumised ning täpsustatakse tema tegevust ja rolli iga ettevõtjatevahelise kokkuleppe loomisel või rakendamisel.
- 131 Seejärel tõdes Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 146, et otsuses tervikuna esitati apellatsioonkaebuse esitajale teave, mis oli vajalik erinevate talle etteheidetavate rikkumiste ja tema tegevuse eripära kindlakstegemiseks, ja eelkõige teave selle kohta, kui kaua ta eri rikkumistes osales. Samuti tõdes Esimese Astme Kohus, et komisjon esitas õiguslikku hindamist sisaldavas otsuses kriteeriumid, mida ta rikkumiste raskusastme hindamisel apellatsioonkaebuse esitaja puhul kohaldas, ning asjaolud, mida oli rikkumise majanduslike tagajärgede kindlaksmääramisel kergendavateks peetud.
- 132 Peale selle tõdes Esimese Astme Kohus apellatsioonkaebuse esitajat käsitlevate raskendavate asjaolude osas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 149, et apellatsioonkaebuse esitaja ei väielnud mingil viisil vastu komisjoni esitatud tõenditele apellatsioonkaebuse esitaja aktiivse osalemise kohta kõnealustes kokkulepetes. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 268 tõdeb, viitas Esimese Astme Kohus komisjoni otsuse teatud lõikudele, milles kirjeldati apellatsioonkaebuse esitaja käitumist, et põhjendada rikkumise suuremat raskusastet trahvi määramisel. Neis üksikasjalikes selgitustes rõhutas komisjon nii seda, et apellatsioonkaebuse esitaja oli rikkumiste toimepaneku algataja, ja seda, et hr Müller oli tegutsenud kolmes rollis ehk apellatsioonkaebuse esitaja ettevõtte direktorina, Saksamaa struktuurikriisi kartelli seadusliku esindajana ja Fachverband Betonstahlmatteni presidendina. Otsuse punktis 207 tõdes komisjon, et ettevõtjatele, kelle juhatajatel on Fachverband Betonstahlmatteni sugustes kutseühingutes olulised ametikohad, tuleks määrata suuremad trahvid kui teistele.
- 133 Mis puudutab tuvastamist, et apellatsioonkaebuse esitaja osales struktuurikriisi kartellis, tuleb vaid tõdeda, et kuna apellatsioonkaebuse esitajat karistati kokkulepete tõttu, mis ei olnud lahutamatuult seotud kartelli loomisega ja mille eesmärk oli kaitsta Saksamaa turgu teiste liikmesriikide kontrollimatu impordi eest, võis Esimese Astme Kohus põhjendatult järeldada, et seda lubatud kartelli ei saa pidada üldiseks kergendavaks asjaoluks sellise apellatsioonkaebuse esitaja tegevuse suhtes, kes oli endale sellega seoses direktori ülesannete tõttu erivastutuse võtnud.
- 134 Lõpuks väidab apellatsioonkaebuse esitaja, et Esimese Astme Kohus ei võtnud arvesse mitmeid kergendavaid asjaolusid. Nii heidab apellatsioonkaebuse esitaja komisjonile ja Esimese Astme Kohtule ette, et nad arvutasid talle määratud trahvi pigem tema kogukäibe

põhjal kui kokkulepetest tuleneva käibe põhjal. Apellatsioonkaebuse esitaja arvates rikuti ka võrdse kohtlemise põhimõtet, sest talle määratud trahv on muude trahvidega võrreldes ebatavaliselt suur. Samuti vaidleb apellatsioonkaebuse esitaja vastu sellele, et Esimese Astme Kohus võttis trahvisumma määramisel arvesse apellatsioonkaebuse esitaja turuosa Saksamaa turul, sest ettevõtja rahalised vahendid ei ole tingimata proportsionaalsed tema seisundiga turul.

- 135 Selles osas tuleb tõdeda, et Esimese Astme Kohus märkis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 158, et komisjon ei võtnud arvesse apellatsioonkaebuse esitaja kogukäivet, vaid üksnes käivet, mis saadi keevitatud terasvõrgu müügist ühenduse kuue liikmesriigi territooriumil, ega ületanud 10% ülemmäära; pidades silmas rikkumise raskusastet ja kestust, oli Esimese Astme Kohus seetõttu seisukohal, et komisjon ei rikkunud määruse nr 17 artiklit 15.
- 136 Esimese Astme Kohus sedastas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 160, et kui trahvi summaks määrati 3,15% käibest, ei tuvastatud apellatsioonkaebuse esitaja suhtes ühtegi üldist kergendavat asjaolu, vaid vastupidi – nagu Tréfilunioni puhul – tuvastati teatud raskendav asjaolu, mis tulenes tema suhtes tuvastatud rikkumiste arvust ja raskusastmest.
- 137 Seejärel on asjakohane uurida, kas Esimese Astme Kohus võttis õiguslikult korrektselt arvesse apellatsioonkaebuse esitaja turuosa Saksamaa turul, kui ta tuvastas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 147, et komisjon keeldus apellatsioonkaebuse esitaja puhul põhjendatult pidamast kergendavaks asjaoluks seda, et see ei kuulnud ühtegi võimsasse majandusüksusesse, sest oli oma turuosaga selgelt Saksamaa turu suurim ettevõtja.
- 138 Selles osas tuleb tõdeda, et asjaolud, mille põhjal võib rikkumise raskusastet hinnata, võivad hõlmata nende kaupade mahtu ja väärtust, mille suhtes rikkumine toime pandi, ettevõtja suurust ja majanduslikku võimsust ning seega mõjuvõimu, mida ettevõtja võis turul kasutada (vt 7. juuni 1983. aasta otsust liidetud kohtuasjades 100/80 kuni 103/80: *Musique Diffusion française jt vs. komisjon*, EKL 1983, lk 1825, punkt 120).
- 139 Sellest järeldub, et trahvi määramisel on lubatud võtta arvesse nii ettevõtja kogukäivet, mis on ettevõtja suuruse ja majandusliku võimsuse indikatsiooniks – ehkki ligikaudseks ja ebatäiuslikuks, kui ka seda osa käibest, mis saadakse toodetest, mille suhtes rikkumine toime pandi, ja mis viitab seetõttu rikkumise ulatusele (vt eespool viidatud otsust kohtuasjas *Musique Diffusion française jt vs. komisjon*, punkt 121). Kuigi ettevõtjate turuosad ei saa olla määravad, et järeldada ettevõtja kuulumist võimsasse majandusüksusesse, on need siiski olulised kindlaksmääramisel, millist mõjuvõimu võib ettevõtja turul rakendada.
- 140 Seetõttu tuleb see kaebus tagasi lükata.

Vaidlustatud kohtuotsuse trahvisumma määramise osa tühistamise tagajärjed

- 141 Võttes arvesse selle kohtuasja kõiki asjaolusid, leiab Euroopa Kohus, et 50 000 eküü suurune summa on mõistlik hüvitis selle eest, et menetlus kestis liiga kaua.
- 142 Et vaidlustatud kohtuotsus tuleb tühistada selles osas, milles määrati trahv (vt käesoleva kohtuotsuse punkti 48), kehtestab Euroopa Kohus seega oma põhikirja artikli 54 kohaselt lõpliku otsusena 2 950 000 eküü suuruse trahvi.

143 Ülejäänud osas jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

Kohtukulud

144 Kodukorra artiklis 122 on sätestatud, et kui apellatsioonkaebus on põhjendatud ja Euroopa Kohus teeb ise kohtuasjas lõpliku otsuse, otsustab ta kohtukulude jaotuse. Vastavalt kodukorra artikli 69 lõikele 2, mida kohaldatakse kodukorra artikli 118 alusel ka apellatsioonkaebuste suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks, võib Euroopa Kohus artikli 69 lõike 3 alusel siiski otsustada kulude jaotuse. Et üks komisjoni nõuetest on jäetud rahuldamata ja muud apellatsioonkaebuse esitaja nõuded on jäetud rahuldamata, peab apellatsioonkaebuse esitaja kandma enda kohtukulud ja kolm neljandikku komisjoni kohtukuludest.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS

otsustab:

1. Tühistada Esimese Astme Kohtu 6. aprilli 1995. aasta otsuse kohtuasjas T-145/89: Baustahlgewebe vs. komisjon resolutiivosas punkt 2 selles osas, milles määratakse apellatsioonkaebuse esitajale kolme miljoni eküü suurune trahv.

2. Kehtestada apellatsioonkaebuse esitajale 2 950 000 eküü suurune trahv.

3. Ülejäänud osas jätta hagi rahuldamata.

4. Mõista apellatsioonkaebuse esitajalt välja tema enda kohtukulud ja kolm neljandikku komisjoni kohtukuludest.

Rodríguez Iglesias

Puissochet

Hirsch

Mancini

Moitinho de Almeida

Edward

Ragnemalm

Sevón

Wathelet

Schintgen

Ioannou

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 17. detsembri 1998. aastal Luxembourgis.

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias

Kohtusekretär

President